

सत्यमेव जयते

भारत का राजपत्र

The Gazette of India

भारताचे राजपत्र

असाधारण
EXTRAORDINARY

असाधारण

भाग 12 अनुभाग 1
Part XII Section 1
 भाग बारा अनुभाग 1

प्राधिकार से प्रकाशित
PUBLISHED BY AUTHORITY
 प्राधिकाराद्वारे प्रकाशित

सं. 2]	नई दिल्ली, सितम्बर 22-28, 2016/भाद्र 31-आश्विन 6 (शक) 1938	[खंड 17
---------	--	---------

No. 2]	NEW DELHI, SEPTEMBER 22-28, 2016/ BHADRA 31-ASHWIN 6, (SAKA) 1938	[Vol. 17
---------	---	----------

अं. २]	नवी दिल्ली, सप्टेंबर २२-२८, २०१६/ भाद्र ३१-आश्विन ६ (शके) १९३८	[खंड १७
---------	--	---------

स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.

विधि और न्याय मंत्रालय

(विधायी विधाग)

नई दिल्ली, सितम्बर 22-28, 2016/भाद्र 31-आश्विन 6 (शक) 1938

- (1) दि प्रोहिविशन ऑफ चाईल्ड मरिज एकट, 2006, (2) दि एक्सप्लोजिव सबस्टन्सेस एकट, 1908,
- (3) दि आइडेन्टिफिकेशन ऑफ प्रिजनसं एकट, 1920, (4) दि कन्टिन्जन्स फँड ऑफ इंडिया एकट, 1950, (5) दि शेंड्याल्ड ट्रॉफिक एण्ड अदर ट्रॉफिशनल फॉरेस्ट डेवेलपमेंट (रेकॉग्निशन ऑफ फॉरेस्ट राईट्स) एकट, 2006 के मराठी अनुवाद राष्ट्रपती के प्राधिकार से प्रकाशित किये जाते हैं और ये प्राधिकृत पाठ (केंद्रीय विधि) अधिनियम, 1973 (1973 का 50) की घारा 2 के खण्ड (क) के अधीन उनके मराठी प्राधिकृत पाठ समझे जायेंगे।

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE

(LEGISLATIVE DEPARTMENT)

New Delhi, September 22-28, 2016/Bhadra 31-Ashwin 6 (SAKA) 1938

- The Translation in Marathi of (1) The Prohibition of Child Marriage Act, 2006
- (2) The Explosive Substances Act, 1908, (3) The Identification of Prisoners Act, 1920,

(4) The Contingency Fund of India Act, 1950, (5) The Scheduled Tribes and Other Traditional Forest Dwellers (Recognition of Forest Rights) Act, 2006 are hereby published under the authority of the President and shall be deemed to be the authoritative texts thereof in Marathi under clause (a) of Section 2 of the Authoritative Texts (Central Laws) Act, 1973 (50 of 1973).

विधि व न्याय मंत्रालय

(विधार्थी विभाग)

नवी दिल्ली, सप्टेंबर २२-२८, २०१६/ भाद्र ३१-आश्विन ६ (शक) १९३८

युद्धाल अधिनियमांचे महणजे (१) दि प्रोहिविशन ऑफ चाईल्ड मरिज अंकट, २००६, (२) दि एक्सप्लॉजिव सबस्ट-न्सेस अंकट, १९०८, (३) दि आईडेप्टिफिकेशन ऑफ प्रिजनसं अंकट, १९२०, (४) दि कपिटन्जन्सिस फंड इंडिया अंकट, १९५०, (५) दि शोडवूल ट्राईव्ह अंगड अदर ट्रॅडिशनल फॉरेस्ट ड्रेवलर्स (रेकग्निशन ऑफ फॉरेस्ट राईट्स) अंकट, २००६ या अधिनियमांचा मराठी अनुवाद यांत्रारे, राष्ट्रपतीच्या प्राधिकाराने प्रसिद्ध करण्यात येत आसून प्राधिकृत पाठ (केंद्रीय विधि) अधिनियम, १९७३ (१९७३ चा ५०) याच्या कलम २, खड (क) अन्वये हा अनुवाद त्वा अधिनियमांचे प्राधिकृत पाठ आहेत असे समजले जाईल.

निर्देशमूल्यी

INDEX

अनुक्रमांक Serial No.	अधिनियमांचे नाव Name of the Act	पृष्ठ क्रमांक Page No.
(१)	(२)	(३)
१	बाल-विवाह प्रतिवंध अधिनियम, २००६ The Prohibition of Child-Marriage Act, 2006	३
२	स्फोटक पदार्थ अधिनियम, १९०८ The Explosive Substances Act, 1908	८
३	कैद्यांची ओळख पट्टविण्यावाबत अधिनियम, १९२० The Identification of Prisoners Act, 1920	१०
४	भारताचा आकस्मिकता निधी अधिनियम, १९५० The Contigency Fund of India Act, 1950	१२
५	अनुसूचित जनजाती व इतर पारंपरिक वनवासी (वन हक्क मान्य करणे) अधिनियम, २००६ The Scheduled Tribes and Other Traditional Forest Dwellers (Recognition of Forest Rights) Act, 2006.	१३

भारताचे राजपत्र, असाधारण
GAZETTE OF INDIA, EXTRAORDINARY
स्फोटक पदार्थ अधिनियम, १९०८
(१९०८ चा अधिनियम क्रमांक ६)
(१७ जून २०१६, रोजी वथाविद्यमान)

[८ जून, १९०८]

स्फोटक पदार्थासंबंधीच्या कावद्यामध्ये आणखी सुधारणा करण्यासाठी अधिनियम.

ज्याअर्थी, स्फोटक पदार्थासंबंधीच्या कावद्यामध्ये आणखी सुधारणा करणे आवश्यक आहे;

त्याअर्थी, याद्वारे तो पुढीलप्रमाणे अधिनियमित करण्यात येत आहे :—

१. (१) या अधिनियमास स्फोटक पदार्थ अधिनियम, १९०८ असे म्हणावे.

*[(२) याची व्याप्ती संपूर्ण भारतभर असेल***, आणि तो [भारताबाहेरील] भारताच्या नागरिकांना सुद्धा लागू आहे.]

संक्षिप्त नाव,
व्याप्ती व प्रयुक्ती.

“[२. या अधिनियमातोल,

व्याख्या.

(क) “स्फोटक पदार्थ” या शब्दप्रयोगात, कोणताही स्फोटक पदार्थ बनवण्यास लागणारे कोणतेही साहित्य, तसेच कोणत्याही स्फोटक पदार्थाद्वारे किंवा त्याच्या मदतीने स्फोट घडवून आणण्यासाठी किंवा घडवून आणण्यात साहाय्य करण्यासाठी वापरलेले, किंवा वापरण्याचे योजिलेले किंवा जुळविलेले कोणतेही उपकरण संच, यंत्र, अवजार किंवा साहित्य, तसेच अशा कोणत्याही उपकरण संचाचा, यंत्राचा किंवा अवजाराचा कोणताही भाग, याचा समावेश असल्याचे समजण्यात येईल ;

(ख) “विशेष प्रवर्गातील स्फोटक पदार्थ” या शब्दप्रयोगात,

रिसर्च डेव्हलपमेंट एक्सप्लोजिव (आरडीएक्स), ऐन्टा एरीफ्रीटोल टेट्रा नायट्रोट (पीईटीएन), हाय मेल्टिंग एक्सप्लोजिव (एचएमएक्स), ट्राय नायट्रो टोल्युएन (टीएनटी), लो टॅपरेचर एलस्टीक एक्सप्लोजिव (एलटीपीई), कंपोझीशन एक्सप्लोडींग (सीई), (२,४,६ फिनेल मिथेल नायट्रोमीन किंवा ट्रोले), ओसीटीओएल (हाय मेल्टिंग एक्सप्लोजिव आणि ट्राय नायट्रो टोल्युएन यांचे मिश्रण), एलस्टिक एक्सप्लोजिव खडकी-१ (पीईके-१) आणि आरडीएक्स/टीएनटी संयुग आणि त्याच प्रकारची इतर स्फोटके आणि त्यांचा संयोग आणि स्फोट घडवून आणणारी रिपोट कंट्रोल साधने आणि या अधिनियमाच्या प्रयोगनार्थ केंद्र सरकारने अधिसूचनेद्वारे राजपत्रात विनिर्दिष्ट केलेले कोणतेही इतर पदार्थ आणि त्याचा संयोग, याचा समावेश असल्याचे समजण्यात येईल.

३. जी कोणतीही व्यक्ती बेकावदेशीरपणे आणि विद्वेषाने,—

जीवितास किंवा
मालमत्तेस योका
पोहोचवू
मकाणाच्या स्फोट
घडवून
आणण्यासाठी
शिक्षा.

(क) कोणताही स्फोटक पदार्थाने, जीवितास धोका निर्माण होऊ शकेल किंवा मालमत्तेस गंभीर हानी पोहोचू शकेल अशा प्रकारचा स्फोट घडवून आणील माग, प्रत्यक्षात त्यामुळे व्यक्तीला किंवा मालमत्तेला कोणतीही इजा पोहोचलेली असो वा नसो तिला आजीव कारावासाची किंवा, दहा वारौपेक्षा कमी नमेल इतक्या कालावधीसाठी, कोणत्याही एका स्वरूपाच्या संश्रम कारावासाची शिक्षा होईल आणि ती द्रव्यदंडासही पात्र होईल ;

(ख) विशेष प्रवर्गातील कोणत्याही स्फोटक पदार्थाने जीवितास धोका निर्माण होऊ शकेल किंवा मालमत्तेला गंभीर हानी पोहोचू शकेल अशा प्रकारचा स्फोट घडवून आणील माग-प्रत्यक्षात त्यामुळे व्यक्तीला किंवा मालमत्तेला कोणतीही इजा पोहोचलेली असो वा नसो-तिला, मृत्युदंडाची, किंवा आजीव संश्रम कारावासाची शिक्षा होईल, आणि ती द्रव्यदंडासही पात्र होईल.

१. या अधिनियमाचा विसर्ताव योगा, दूर्योग आणि दीक्ष येते १९६२ चा विसर्तम १२, याचा कलान ३ व अनुसूची गटाव, केवडलासह करण्यात आला, आणि पोहोचे येते १९६३ चा विसर्तम ५ याचे कलान ३ व अनुसूची एक अनुसूची अंमलेल आला आहे (६ आवृत्तावर १९६३ रोजी व तेजापासून) ; याणे ददगर व नागर असेली येते, १९६२ चा विसर्तम ६, कलान २ व अनुसूची एक याद्वारे (५ जून १९६४, रोजी व तेजापासून) ; नक्षापैकी गेपूणी संघ राज्याता विसर्तम ५ याचे कलान २ व अनुसूची याद्वारे (६ आवृत्तावर १९६४ रोजी व तेजापासून) ; विसर्तम ३ आवृत्तावर १९६४ रोजी व तेजापासून) ; अंमलेल आला आहे.
२. अंमलेल आवृत्तावर १९६४ दूरे मूळ याच कानूनातील नामांकन कारणात आले.
३. सन १९६५ चा अधिनियम क्रमांक ३, कलान ३ व अनुसूची याद्वारे “भाग द्वारा संभीत राज्याभागांका” हे शब्द निर्दिष्ट करण्यात आले.
४. विसर्तम ३ आवृत्तावर १९६४ कलान ३ व अनुसूची याद्वारे “जेंडर ने असारेत” या एकूणे दूषित करण्यात आले.
५. सन २०१६ चा अधिनियम क्रमांक ६, कलान २ व अन्याये कलान २ ते ५ तिथीपैकी ५ वर्षांनंतर राज्यात आला.

भारताचे राजपत्र, असाधारण
GAZETTE OF INDIA, EXTRAORDINARY

९

स्फोट घडवण्याचा
प्रवर्तन करण्यासाठी
किंवा जीवितास वा
मालमतेस घोका
पोहचवण्याच्या हेतूने
स्फोटके नयार करणे
किंवा बाळगणे,
यासाठी शिक्षा.

४. जो कोणतेही व्यक्ती, बेकायदेशीरपणे किंवा विद्युताने—

(क) स्फोटक पदार्थाने किंवा विशेष प्रवर्गातील स्फोटक पदार्थाने जीवितास घोका निर्माण होऊ शकेल किंवा मालमतेला गंभीर हानी पोहचू शकेल अशा प्रकारचा स्फोट घडवून आणण्याच्या हेतूने कोणतेही कृती करील किंवा स्फोटक पदार्थाने किंवा विशेष प्रवर्गातील स्फोटक पदार्थाने असा स्फोट घडवून आणण्याचा कट रचील ; किंवा

(ख) जीवितास घोका निर्माण करण्याच्या किंवा मालमतेला गंभीर हानी पोहचवण्याच्या हेतूने, किंवा त्याच्या योगाने भारतातील जीवित संकटात घालण्यास किंवा मालमतेस गंभीर हानी पोहचवण्यास इतर कोणत्याही व्यक्तीस, सक्षम करण्याच्या हेतूने कोणतेही स्फोटक पदार्थ किंवा विशेष प्रवर्गातील स्फोटक पदार्थ तयार करील किंवा ते स्वतःजवळ बाळगोल किंवा स्वतःच्या नियंत्रणाखाली ठेवील,

तिला, असा कोणताही स्फोट झाला वा न झाला तरी, आणि एखाद्या व्यक्तीस किंवा मालमतेची प्रत्यक्षत हानी झाली वा न झाली तरी,

(एक) कोणत्याही स्फोटक पदार्थाच्या बाबतीत, आजीव कारावासाची किंवा दहा वर्षांपर्यंत असू शकेल इतकी, कोणत्याही एका स्वरूपाच्या कारावासाची शिक्षा होईल, आणि तो द्रव्यदंडासही पात्र असेल ;

(दोन) विशेष प्रवर्गातील स्फोटकाच्या बाबतीत, आजीव सत्रम कारावासाची किंवा दहा वर्षांपर्यंत असू शकेल इतक्या कालावधीची सत्रम कारावासाची शिक्षा होईल आणि तो द्रव्यदंडासही पात्र असेल.

संशयास्पद
स्थितीत स्फोटके
तयार करण्याबद्दल
किंवा
बाळगण्याबद्दल
शिक्षा.

५. जो कोणतेही व्यक्ती, कोणतेही स्फोटक पदार्थ किंवा विशेष प्रवर्गातील स्फोटक पदार्थ, ती तो कायदेशीर उद्देशासाठी तयार करील नाही किंवा स्वतःजवळ बाळगोल नाही किंवा स्वतःच्या नियंत्रणाखाली ठेवीत नाही असा बाजीवी संशय निर्माण होईल अशा परिस्थितीत ते तवार करील किंवा जाणीवपूर्वक स्वतःजवळ बाळगोल किंवा स्वतःच्या नियंत्रणाखाली ठेवील अशा व्यक्तीला, ती स्फोटके तिने कायदेशीर उद्देशाने तयार केली किंवा बाळगाली किंवा स्वतःच्या नियंत्रणाखाली ठेवली असल्याचे दाखविता आले नाही तर तिला,—

(क) कोणत्याही स्फोटक पदार्थाच्या बाबतीत, दहा वर्षांपर्यंत असू शकेल, इतक्या मुदतीच्या कारावासाची शिक्षा होईल आणि तो द्रव्यदंडासही पात्र असेल ;

(ख) कोणत्याही विशेष प्रवर्गातील स्फोटक पदार्थाच्या बाबतीत, आजीव सत्रम कारावासाची शिक्षा, किंवा दहा वर्षांपर्यंत असू शकेल इतक्या मुदतीच्या सत्रम कारावासाची शिक्षा होईल, आणि तो द्रव्यदंडासही पात्र असेल.]

६. जो कोणतेही व्यक्ती, या अधिनियमान्वये कोणत्याही अपराधासाठी पेशाचा पुरवठा करून, किंवा याचना करून, जागा उपलब्ध करून देऊन, साहित्याचा पुरवठा करून, किंवा कोणत्याही रोतीने या अधिनियमाखालील कोणतेही गुन्हा घडवून आणील किंवा ते साध्य करील किंवा त्यासाठी, समुपदेशन करील, सहाय्य करील, अपग्रेडणा देईल, किंवा सहाय्य करील, अशा व्यक्तीस, त्या अपराधासाठी तरतुद केलेली शिक्षा देण्यात येईल.

अपराधाच्या
न्यायाचीकारणीयरील
निवैध.

७. कोणतेही न्यायात्य, संवंधित [***] [जिल्हा दंडाधिका-याच्या] संमतीने असेल त्याव्यातिरिक्त अन्य बाबतीत, कोणत्याही व्यक्तीची, या अधिनियमाखाली घडलेल्या अपराधासाठी न्यायचीकाशी करणार नाही.

१. विधि अनुकूलन भारत, १९३३ ला “स्थानिक प्रगती” इ. शब्द ग्राह्यात प्रव्य

२. अन् २००५ चा अपार्टमेंट कायद्यका ६४ याच्या कानून ३ अन्वयेनीन मनकूर राष्ट्रीय कायद्यात अन्वा